UNITARIAN
Berkeley

L. évfolyam. Kolozsvár, 1940. január. 1. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: DR. BOROS GYÖRGY.

Törvényszéki lajstromozási szám: 128. (Dos. No. 484—1939. Trib. Cluj.)

Felelős szerkesztő: BENCZÉDI PÁL.
Cluj, Cal. M. Foch 12. II. emelet 22. ajtó.

Tartalom:

	Oldal
Dr. Varga Béla püspök: Uj évi üdvözlet — — — — — — — —	2
Dull Lászlóné Szent-Iványi Anna: Állj meg . . . (Vers). — — — —	3
Benczédi Pál: Ötvenedik évfolyam. —	4
Uj év a püspök urnál. — — — —	5
Vaska Dezső: Végh Benjámin alapitvány. — — — — — — — — —	6
Kelemen Imre: Határkőnél. — — —	7
Dr. Németh Kálmán: Józseffalva köszönete. — — — — — — — —	8
Helyreigazitás. — — — — — — —	9
H. Sz. V.: A plainfieldi egyházközség kettős évfordulója. — — —	10
Kővári Jakab: A Lelkészkör közgyülése. — — — — — — — — —	11
Tüzhely mellett:	
Rev. Maggie Barr—Kővári Jakab: A király kertje. (Angol példázat.)	12
Irodalom. — — — — — — — —	15
Egyházi és iskolai hirek. — — — —	16

1878. Unitarian School
California.
Berkley.

Sz. 1/1940.
U. P.

Ujévi üdvözlet.

„Nem csüggedünk, sőt ha a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról-napra megujul.

Mert a mi pillanatnyi könnyü szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk; mivelhogy nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.“

(Pál II. Kor. 4 : 16—18.)

A lélek belső ereje, csüggedést nem ismerő életösztöne nyer kifejezést Pál apostolnak ezekben a gyönyörü szavaiban.

Mi lehet vigasztalóbb és erősitőbb, ha a nyomorúságnak és a háboruságnak ezekben a nehéz napjaiban, amikor a külső körülmények rendkivül alkalmasak arra, hogy csökkentsék ellenálló képességünket, a lélek erejére támaszkodhatunk. Külsőleg állandó megpróbáltatásnak vagyunk kitéve. Zavarnak az anyagiak, a megélhetés, a mindennapi kenyér gondja, állandó feszültségben tartja lelkünket a világháboru, amelynek kimenetelét senki sem láthatja. Az isteni gondviselés eddig még megóvott attól, hogy mi is belekeveredjünk ebbe s közvetlen részesei legyünk az élet és halál, a szabadság és az elnyomatás rettentő küzdelmének. De ha távol vagyunk is ettől, hatásait megérezzük itt is lelkiekben és anyagiakban egyaránt.

Sajnos, a külső nehézségeken alig van módunkban segiteni. El kell türnünk, mert reánk jöttek. Egyetlen fegyverünk a belsőnek, a léleknek a megerősitése, a lelki béke és nyugalom megőrzése, amely növeli ellenálló képességünket s alkalmassá tesz arra, hogy az elkövetkezendő megpróbáltatásokat is el tudjuk viselni.

Az apostol igen helyes meglátással ugy állitja be a dolgot, hogy minél inkább tudjuk győzni a kivülről jövő megpróbáltatásokat, annál erősebbek leszünk lélekben, mert a belső napról-napra ujul.

Vigasztalnak és reménységet keltenek a szavak, hogy a mi pillanatnyi könnyü szenvedésünk igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk. Ez a dicsőség is belső, a lélek erejének dicsősége, ha le tudja győzni a külső világ szorongattatásait. A dicsőség a lélek erejének öröme és a megelégedettség érzése, hogy ezt az erőt ki tudjuk

fejteni s ez által lelki békénket és nyugalmunkat meg tudjuk teremteni. Nincs nagyobb dicsőség, mint a lélek dicsősége, amikor diadalt ülhet önmaga erejének beteljesedése fölött.

Ennek az eredménynek a megvalósitása nem olyan könnyü és egyszerü, mint ahogyan első pillanatra látszik. Valamint a test, ugy a lélek ereje is küzdelmek utján fejti ki magát. A testnek és a léleknek is táplálékra van szüksége, hogy a küzdelmeket diadalmasan vivhassa meg.

Az apostol csodálatos éleslátással adja meg a feleletet erre a töprengő kérdésre is, amikor azt mondja, hogy a lélek tápláléka és ereje abban van, hogy nézzünk a láthatatlanokra, amelyek örökkévalók. Aki hiszen a láthatatlan Istenben, mindnyájunk gondviselő Atyjában s át van hatva az evangélium felülmulhatatlan igazságainak, hitének és reménységének beteljesedésétől, el van látva azzal a táplálékkal, amely képessé teszi őt arra, hogy szembeszállhasson minden nehézséggel, legyőzze aggodalmait s igy birtokába jusson annak a nagy dicsőségnek, amelyről az apostol beszél.

Amikor boldog Új Évet kivánok kedves hiveimnek, figyelmükbe ajánlom, hogy táplálják lelküket az apostol utasitása szerint. Imádkozzanak és olvassák az evangéliumot, mert ha mindezt lélekkel teszik, az Új Esztendő nem hozhat kellemetlen meglepetéseket s valóban boldog és megelégedett lesz.

Ezt kivánom mindnyájuknak.

Kolozsvár, 1940. január 1.

Főpásztori atyafiságos üdvözlettel:

Varga Béla s. k.,
unitárius püspök.

Állj meg...

Szeresd a Vártát, hova Isten állit,
S mindenkor szived legyen fegyvered!
Hunyd le szemed, ha netalán olyat áhit,
Mi kényszeritné elhagyni helyedet.

Szeress mindent, mit nem érint föld sara,
Imát, dalt, csengő rimet, csillagos eget...

Mert ebben rejtőzik az Élet sava,
Csak az boldogit, mi lélektől született.

Állj meg... a Szoros kapuját csodálva,
Kerüld a zsufolt lármás tág teret...
Szebb az Út a völgynek hajlatába'
Az ösvény..., mely csucsra felvezet.

Dull Lászlóné Szent-Iványi Anna.

Ötvenedik évfolyam.

Lapunk cimtábláján azt látja a figyelmes olvasó, hogy ötvenedik évfolyam. Ötven év egy egyházi lap életében jelent valamit, annyit mindenesetre igen, hogy rövid visszapillantást vessünk a multra és terveket szőjünk a jövőre.

Ha multra gondolunk, már az első pillantásra is egy talány, egy zavaró kérdés áll elő. Az Unitárius Közlöny 1888-ban indult meg Nagy Lajos néhai boldogemlékezetü tanár és Boros György, ma nyugalomban levő püspök szerkesztésével és azóta megszakitás nélkül fönnáll; hogyan van az, hogy mégis csak ötvenedik évfolyam, mikor már az ötvenkettedik évét is betöltötte? A lapok nem szoktak éveikből letagadni, mint az emberek. Honnan származik ez az érthetetlen fiatalitás?

Azt is megmondjuk. 1919. és az 1920. években az Unitárius Közlöny nem mint a D. F. Egylet lapja, hanem mint az *egyház hivatalos* lapja jelent meg az akkori idők viszonyainak megfelelően. Ebben az időben nem nyomtatták rá az évfolyamot. A következő évben ismét a D. F. Egylet kiadásában jelent meg a lap, de a közbeeső két évet nem vették számitásba s habár azalatt az idő alatt is élt, mégsem számitották be az életébe. Igy hát most lépünk hivatalosan az ötvenedik évbe.

Az ötven év küszöbéről nyugodt lélekkel megállapithatjuk, hogy az *Unitárius Közlöny* szép hivatást töltött be és nagy feladat vár rá ezután is. Már a Dávid F. Egylet megalakitásánál az a gondolat lebegett a lelkes alapitók előtt, hogy az egyházi szervezetben legyen olyan egylet, olyan társaság, amely azt a szerepet tölti be az egyházban, mint amit a szív teljesit az ember szervezetben. A nagyra hivatott egylet Dávid Ferenc nevét tüzte az egylet lobogójára. Annak a nagy vérlanu reformátornak nevét, akiről két évszázadon át nem lehetett beszélni s a 19. század közepe mindenütt igazságot szolgáltatott Déva-vár nagy foglyának. A szabadságnak és szabadelvüségnek ama ragyogó korszakában lelkesitőbb nevet nem lehetett volna egy unitárius egyesület zászlójára tüzni, mint a Dávid Ferenc nevét. Az egylet, a D. Ferenc Egylet már a névvel is megnyerte az útat a szivekhez. Szép egyháztársadalmi terveket dolgozott ki és valósitott meg. Tervei megvalósitásához azonban szüksége volt a betü segitő hatalmára és igy született meg az „Unitárius Közlöny". Minden nagyobb és sokatigérő nyilatkozat helyett ebben fejezte ki programmját: „A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére". Ennek a programmnak igyekezett megfelelni ötven esztendőn keresztül. A vallás, egyház, társadalom, egyháztörténelem, sőt a történelem sok eseménye látott napvilágot ebben a kis lapban. Az unitárius vallás az erkölcsi életnek mindig az élesztgetője volt.

Sohasem volt azonban e világon olyan lap, amely mindent elvégzett volna. Az Unitárius Közlönynek is maradott teendője bőven a jelenre és a jövőre egyformán. Minden közmüvelődési munka

ilyen. Ezen a téren soha sincsen befejezettség. Sőt minél mélyebben megyünk bele a munkába, minél többet valósitunk meg az eszményképekből, annál több feladat áll elő, amely megoldásra vár.

Az Unitárius Közlöny tehát a régi nyomokon halad új feladatok megvalósitására. Arra törekszik, hogy egyházunk nagy feladatainak szószólója legyen. Egyházunknak nem „hivatalos" lapja, de azzal, hogy a D. F. Egyletnek, az egyház eme misszió szervének a lapja, ugy érezzük, hogy több ennél: *hivatásos lapja.* Az egyházi élet egész területével igyekszik foglalkozni az *épités* szempontjából. Azt szeretné, hogy egész egyházi életünkben egységes közvélemény alakuljon ki s az egyháznak minden tagja találja meg lelki nyugalmát és feladatát a közös nagy munkában.

Ezért a jövő feladatainak teljesitésénél különös gondot fordítunk az egyházközségi és egyleti életre.

Ugy szeretnők, hogyha az egyház minden tagja belekapcsolódhatnék az egyházi élet keretébe azzal, hogy egyházi életünkről tudomást szerez. Mi által kapcsolódhatik bele az egyházi életbe, ha nem lapunk olvasása által? A mi kis lapunk elviszi minden helyre egyházi életünk fontos eseményeiről való tudósitásunkat s amellett arra törekszik, hogy az unitárius egyház és vallás tisztult igazságait, a bensőséges hitnek jellemformáló erejét megismertesse az igazság szép hives patakára vágyakozó lelkekkel. Az unitárius vallás sokra kötelez. Ezek között legelső az, hogy hitünk nemes világa egységes meggyőződést és egységes lelki magatartást hozzon létre. A szép, tiszta unitárius falvak fehér templomaikkal, nemes, egyszerü erkölcseikkel, jóra való törekvéseikkel, a közmüvelődés iránt való nagy buzgóságukkal mindig szemeink előtt fognak lobogni s ezek érdekében különös gonddal és igaz szeretettel fogunk munkálni. Nem feledkezünk meg azonban az egyetemes unitárizmus nagy munkájáról sem. Figyelemmel kisérjük a nagy világ unitáriusainak mozgalmait s ezzel mi, a legrégibb unitáriusok ivadékai kapcsolatot tartunk fenn a nyugati világ hatalmas szellemi irányzatával.

Mindezt a munkaprogrammot abban a szellemben igyekszünk megvalósitani, hogy legyen a mi munkánk alázatos, keresztényi szolgálat hittestvéreink javára és Isten dicsőségére. Arra kérjük kedves olvasóinkat, fogadják azzal a jó szivvel a mi szolgálatunkat, amily szeretettel mi teljesitjük feladatainkat. *B. P.*

Új év a püspök urnál. Új év alkalmából a kolozsvári unitáriusok délelőtti istentisztelet után tisztelegtek Főt. Dr. Varga Béla püspök urnál, mely alkalommal jelen voltak az unitárius vezetőemberek csaknem teljes számmal, a Nőegylet és Ifjusági-egylet képviselete stb. Az egybegyült nagy közönség nevében Dr. Kiss Elek főjegyző tartalmas beszéddel köszöntötte a főpásztort. A főpásztor meghatott szavakkal válaszolt a szeretetteljes köszöntésre. A szép és gondolatban gazdag beszédek után az üdvözlők serege bizalomteljes lélekkel tért haza.

Végh Benjámin-alapitvány.

A nemes cselekedetek mindig önmagukért beszélnek s hála Istennek, egyházunk történetében a nemes cselekedeteknek hosszu-hosszu sorát találhatjuk fel. Szinte azt is mondhatnók, hogy sok-sok adományozónk és alapitványtevőnk nemes cselekedetei nélkül talán nem is léteznék egyházunk. A hosszu sorba uj név került. *Végh Benjámin* tb. esperes neve, aki az 1938. év folyamán Sepsiszentgyörgyön levő, 3 házat magába foglaló ingatlanát alapitványképpen a nyugdijintézetnek adta azon rendeltetéssel, hogy halála után egyházi nyugdijasaink abban méltányos bérért lakást kaphassanak.

Végh Benjámint olvasóinknak bemutatnunk nem kell, hiszen bár az a nagy szerénysége, mely soha sem engedte meg neki a hangos szereplést és igy neve az egyházi élet sokszori zajlásában soha a viták és áramlatok előterében nem szerepelt, mindenki ismeri azt a csendben teljesitett odaadó, pontos és lelkiismeretes munkát, amit mindenütt végzett, ahová csak állitották, vagy önként állott. Tudjuk róla, hogy ma is annak az egyházközségnek a papja, amelyben lelkészi működését kezdte és olyan papja, akit, mikor szülőfaluja hazahivta, hivei olyan szeretettel marasztottak vissza, melynek ellenállani nem lehetett. Tudjuk róla, hogy a megváltozott és mostohán fordult körülmények között is munkássága révén egyházközségében semmiféle téren sem a visszaesés, hanem mindenütt az előhaladás tapasztalható. Legutóbb is az ő lelkesedése és önzetlen munkássága öltött testet egy gyönyörü kultúrházban. Tudjuk róla azt is, hogy esperessége idején egyházkörének ügyei mindig példás rendben voltak s annak vezetése mindig rászolgált az elismerésre. Tudjuk azt is, hogy mint igazi szociális érzésü ember, nemcsak egyháza iránt, hanem népünk iránt is mindig megtette a kötelességét s különösen, mint szövetkezeti vezető-ember vivott ki magának tekintélyt és megbecsülést.

Tudtuk róla azt is, hogy a közélet terén kifejtett eredményes munkássága mellett saját érdekét sem hanyagolta el soha és a meglevőt nemcsak megtartotta, hanem gyarapitotta is. Azt azonban csak most tudtuk meg, hogy egyéni érdekeinek a szolgálatán keresztül is a keresztényi szeretet érzésétől áthatva, másokért, szolgatársaiért, azok javáért dolgozott. Most tudtuk meg, amikor több évtizedes munkásságának gyümölcsét, egy igen nagyértékü vagyont jótékony célra forditott. Ezzel a nemes cselekedetével méltán felsorakozva egyházunk nagynevü jóltevői közé, élete sok nemes cselekedete fölé feltette a koronát. A jó cselekedetek után érzett lelki megelégedés legyen érte a jutalom s bár mindenki tudja róla, hogy egyebet nem is várt, mégis szükségesnek tartottuk arról e helyen is megemlékezni s a nyugdijbizottság indittatva érezte magát arra az elhatározásra, hogy a főtanácsi ülések idején róla évről-évre megemlékezzék. Adjon Isten neki még hosszu, boldog életet, hogy nemesen töltött munkás életében élvezhesse már a megérdemelt jutalmat.

Vaska Dezső.

Határkőnél.

Oklándon, szép gyümölcsös és rendezett virágos kert közepén, a falu zajától távol fekvő lakásban él az oklándi unitárius egyházközség nyugalomba vonult lelkésze: nagytiszteletü Pál Ferenc tb. esperes és neje Imets Róza nagytiszteletü asszony. A jól végzett munka, a hosszu és hüséges szolgálat méltó és megérdemelt jutalma az a testi és lelki ajándék, mellyel Őket a pásztorok Pásztora megjutalmazta. Ők a munka, az életküzdelem, a szolgálat megérdemelt jutalmát: a nyugalmi évek békés, kevés gonddal füszerezett napjait élvezhetik, ami ilyen magas korban kevésnek adatik meg. De nem is feledkeznek meg a Gondviseléssel szembeni háláról, mely olyan sokféle formában nyilvánul meg részükről. Hat éve már, hogy nyugalomba vonultak, de ma is tevékeny részt vesznek minden, egyházközségünk előmenetelét szolgáló megmozdulásban. S amig „Feri bácsi" az egyházközség gyülésein osztogatja bölcs tanácsit, addig „Róza néni" a Nőegylet vezetőinek ad utbaigazitásokat. Hat éve már, hogy félrevonult a templomi szolgálattól, de ma is csak akkor maradnak el az istentiszteletről, ha a betegség vagy a magas korral járó gyengélkedés ebben megakadályozzák. A falu távolabbi szélén élnek, de a hivekhez ma is olyan közel vannak, mint régen. Lakásuk ajtaja ma is ugy nyilik meg mindenki előtt, mintha az az egyházközség papilakja volna. Jól esik látni hányan keresik fel hajlékukat vasár- és ünnepnapokon. Jól esik nekünk is belépni abba a kellemes hajlékba, melyet nemcsak az asszonyi gondosság, hanem a nemesen érző szivek és fennköltlelkek tesznek otthonossá. Olyan megkönnyebbülés félét érez az ember, ha panaszait, elgáncsolásait, megpróbáltatásait elmondhatja, melyet Ők nemcsak meghallgatnak, hanem a bizalomért megnyugtató, bátoritó, vigasztaló szavakat viszonoznak. Mindenkihez van egy jó szavuk, egy megnyugtató tekintetük és a segitségre nyujtott kéz, a kérésre nyilott ajak sohase fordul hiába Hozzájuk. Mindenütt elől állanak, ahol áldozni kell, ahol vigasztalni, vagy segiteni kell. Minden egyházi és egyházközségi dolog éppen ugy érdekli mindkettőjüket, mintha csak kizárólagosan ennek élnének, mintha most indulnának el.

Pedig ez a testben, az évek száma szerint idős, de lélekben ifju pár ezelőtt ötven esztendővel indult neki a családi életnek. A recsenyédi lelkészi lakáson vették kezükbe a közös családi élet csolnakjának evezőjét. Azóta néha csöndes, máskor hullámos élettengerén eveznek, de mindig és ma is egymást megértve, szeretve és támogatva, mutatva azt, hogy miképpen kell boldoggá tenni a közös fészket, egymást, az otthont. Most december 10-én érkeztek el ahhoz a határkőhöz ezen az uton, melyre 50 év van felirva.

Boldog várakozásban számolták, számoltuk a határkőhöz közelebb vivő napokat. Vártuk, hogy örömünknek, megbecsülé-

sünknek méltó kifejezést tudjunk adni. Sajnos, a Gondviselés megakadályozott annak teljes kifejezésében, mert az erősebb evezőst a megérkezés előtt testi betegség lepte meg. Ezt sulyosbitotta még az a lelki bánat, hogy Istennek e nagy jutalmát nem tudta az Ur házában megköszönni. Ugy látszik csak figyelmeztetés volt, mert hála Istennek, már is eltünt komolyabb bajok nélkül. A tisztelők megemlékezését azonban e muló betegség meg nem akadályozhatta. Sokan személyesen, sokan levélben és táviratban keresték fel jókivánataikkal.

Ők sem felejtkeztek meg az Istennel szembeni háláról. S hogy az ne csak az elröppenő szóban nyilvánuljék meg, a nyugalombavonuláskor az egyházközségnek tett 10,000 leus alapitványt, mely a konverzió folytán csaknem elenyészett, ujra 10,000 leura egészitették ki.

Amikor e sokunk által nagyrabecsült házaspár az ötvenéves aranylakodalmi határkőtől is tovább evez, kérjük a Gondviselést, hogy legyen velük továbbra is s tegye boldoggá életük hátralevő éveit. Nekünk pedig, akik ennek a jégkorszakhoz hasonló világban élünk, adjon hasonló melegszivü és példás életü házastársakat.

Okland, december hava. *Kelemen Imre.*

Józseffalva köszönete.

Mindnyájunk előtt ismeretes az a szomoru csapás, amely a bukovinai Józseffalva magyar falut érte a hamvasztó tüz által. A romániai magyarság szerény helyzetéhez képest adományokat juttatott a leégett falu fölsegélyezésére. Az adományozásból kivette részét az unitáriusok serege is. Erre vonatkozik az alábbi levél, melyet a józseffalvi róm. kath. lelkész intézett püspök urunkboz.

Kegyelmes Püspök Ur! Már előre tudom, hogy a levelem végén kisértésbe fogok esni és ha oda nem vigyázok, akkor nem Józseffalvát fogok a dátum mellé irni, hanem Betlehemet. Nyolcvanhat pirosfedelü, édes óriási Betlehem sorakozik itt a dombon. Akik a megmentett emberekhez be akarnak menni a nagyablaku, tágas takarmányi kamrába, ahol a család telel és örvendezik, karácsonyi énekeket próbál és tanit a kicsinyeknek, annak az embernek az istállón kell keresztül menni, mivel a hideg miatt a különbejárat le van csukva és igy az embernek végig kell néznie minden házban a legvalószerübb betlehemi dekorációt. Hófehér, jámborszemü állatok. Tisztaság, öröm, angyalének, a bölcsőben gyermek, minden, minden igazi. Csupán annyi a szépséghiba, hogy némelyik bölcsőben ikergyermek is van, hogy mégis egy kicsit elkülönbözzünk Betlehemtől. Nem volna azonban itt egy Betlehem sem, ha meg nem könyörült volna rajtunk az a jó Lélek, akinek ezt a karácsonyi levelet irom és akinek az irgalma legfőképpen hozzájárult ahhoz, hogy az emberek kedvet kapjanak ilyen fehér Betlehemek épitésére a bukovinai dombon.

Mikor kisfiu voltam, egy karácsonyi vakáción elvitt édesapám Nagyváradra. Megmutatta ott a nevezetességeket. Amikor a Székesegyházból kézenfogva kivezetett, reámutatott 86 platánfára, amiket boldogult Schlauch biboros ültetett szépitő kedvében. Elmagyarázta édesapám, hogy milyen irtózatos munkába és mennyi pénzbe került az ültetés. Távoli erdőből ásatta ki az öreg fákat. Különleges vagont készittetett, ugy hozták ide a fákat földestől, öreg gyökérrel. Reámutatott apám a kicsi parkra, azután a szeretettől és hálától remegő hangon igy szólt:

— Látod, mit tett az a jóságos püspök bácsi? Nézd, mivé varázsolta azt a csuf szemétdombot, ami itten volt azelőtt. Nézd, mennyire hálálkodnak a madarai, milyen boldogan pihen a fák tövében a fáradt vándor.

Abban az időben lélekben igen sokszor visszavándoroltam a biboros fái alá és ha gyermeki eszemmel igazán nagynak és erősnek akartam valakit elképzelni, akkor az illetőt a biboros ur mércéje mellé tettem, aki olyan erős volt, hogy akkora fákat tudott kitépni, ha nem is egykézzel, mint Kinizsi Pál. Aki ilyen széppé tudott varázsolni egy olyan csunya dombot. Most már nem a biboros ur nyolcvanhat platánjában ütköznek meg a csudálkozó szemei, hanem a nyolcvanhat óriási Betlehemben, a nyolcvanhat házon, ahol ugyanannyi magyar család tud meghuzódni a tél borzalmai elől. Mindenkinek külön tüzhelye van, mngmentve látja családját és gyermekeit. És mindenik tudja, hogy az a grandiózus Sziv, akinek e percben karácsonyi levelet irok, óriási részt vett ezen Betlehemek teremtésében, amelyek most hangosak az angyali énektől, hangosabbak, mint a biboros ur néhai madarai. Oh, ha ezt a mindenünnen kiszürődő angyali éneket valami csudálatos módon, talán arany mikrofonon, talán Herz-hullámokon eltovábbithatnám a meleglelkü *Dr. Varga Béla* Püspök urnak, akinek hivei kivétel nélkül és a legnagyobb szeretettel siettek Józseffalva segitségére. Megméltóztatna tudni abból, hogy szebben nem énekeltek a biboros madarai, hogy gyönyörübb platánokat senki sem ültetett, ragyogóbb házakat senki sem tervezett ennél. Köszönjük az irgalmát innen, a meleg házból, amely nemcsak az életünket menti meg, hanem kiröpitő fészke lesz további hüséges magyar sorsoknak és életeknek. Jóságát és irgalmát köszönve maradtunk sirigtartó szeretettel.*)

Józseffalva, 1939 december 22-én.

Dr. Németh Kálmán és hálás népe.

Helyreigazitás. A Keleti Ujság 1939. évi 298. (karácsonyi számában) Biró János ur tollából „Erdély három magyar főpásztora otthonában" cimü cikkben a rólam szóló részben közöltekre nézve nem én adtam a tájékoztatást. *Dr. Varga Béla* unitárius püspök.

*) Józseffalva még nincs teljesen fölépitve. Még tekintélyes adományra van szükség az épités befejezéséhez. A jószivü adakozók adományaira még ezután is szükség van. *Szerk.*

A plainfieldi egyházközség kettős évfordulója.

A mult év október 29-én ünnepelte a pleinfieldi unitárius egyházközség megalakulásának ötvenedik és Alson H. Robinson tiszteletes ur lelkészi müködésének huszadik évfordulóját.

A kettős ünnepélyen részt vett az egyházközség aprajanagyja. Október 27-én pénteken este a vasárnapi iskola közremüködésével élőképeket mutattak be a templomban, melyek a plainfieldi egyházközség és az egyetemes unitárius egyháztörténelem legfontosabb jeleneteit személyesitették meg a zsufolásig telt templomi gyülekezet előtt. Ezek között a képek között szerepelt a tordai 1568-iki országgyülési jelenet is.

A vasárnapi ünnepélyes istentisztelet alkalmával Dr. Frederich M. Eliot, az Amerikai Unitárius Egyesület elnöke hirdette az igét, imádkozott Alson H. Robinson helybeli lelkész, előfohászt mondott és Bibliát olvasott Harringtonné Szánthó Vilma tiszteletbeli lelkész. Az istentiszteletet egy baráti ebéd követte, melyet a lelkészi lakáson szolgáltak fel. Az est folyamán az ifjuság tartott előadást „A nyári ifjusági konferenciák" cimmel, ismertetve a hollandiai, magyarországi, erdélyi és a svájci ifjusági konferenciákat.

Október 30-án, hétfőn este közvacsorát rendezett az egyházközség a templom melletti kulturteremben, melyen résztvettek nemcsak az egyházközség tagjai, hanem Plainfield város vezetősége is. Vacsora után több beszéd hangzott el. Különösképen érdekes volt hallgatni az egyházközség idős tagjait, kik között egy néhányan voltak olyanok is, akik jelen voltak ötven évvel ezelőtt az egyházközség megalakuló első istentiszteletén.

A hétfői közvacsorával az ünnepély véget ért, de mindnyájunknak, akik résztvettünk, örökre maradandó emléke marad. Ha az elkövetkezendő ötven esztendő is olyan eredményes lesz a plainfieldi egyházközség történelmében, mint amilyen az első fél század volt, akkor a jövőnk itt biztositva van.

Rövid beszámolómat abban a reményben irtam meg, hogy sokat fog érdekelni a Közlöny olvasói közül. A Robinson lelkészpárt sokan ismerik személyesen is, akik egyszeri látogatásuk alkalmával az erdélyi unitáriusokat nagyon megszerették és azóta is minden alkalmat megragadnak, ahol és amikor erdélyi hitrokonaikról megemlékezhetnek. Robinson tiszteletes ur egyik legnagyobb büszkesége a gagyi tiszteletbeni lelkészi állásra. Ő még mindig emlékezik arra a néhány magyar szóra, melyet Erdélyben tanult, de különösen ezt sokat ismételgette: „gagyi pap vagyok".

H. Sz. V.

Ki éltét magasabb célnak szenteli, ne várja, hogy önmaga fogja éldelni gyümölcseit: sok idő kell, mig a mag, melyet az emberiség mezején elhinténk, gyümölcsöket hozhat. *Eötvös.*

A Lelkészkör közgyülése.

Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör a Főtanácsot megelőző napon, december 3-án, szombaton d. e. 9 órai kezdettel tartotta évi rendes közgyülését az unitárius püspökség dísztermében, mintegy hetven tag részvételével. A lelkészi kart égető anyagi kérdések mellett két igen fontos, egyetemes egyházi feladat, az uj káté és az uj énekeskönyv ügye jutott igen jelentős lépéssel közelebb a megvalósuláshoz. Ugy az uj káté, mint az uj énekeskönyv megirása és összeállitása igen fontos feladat nemcsak abból a szempontból, hogy unitárius hitünk életerős fejlődésével bizonyos mértékben tul jutott e két legnépszerübb szimbólikus könyvünkben lefektetett hittani álláspontok némelyikén, hanem fontos abból a szempontból is, hogy mindkettőből a készlet kifogyóban van s igy az egyház, vagy ujra kinyomatja változatlanul, ami a haladás elől ismét hosszu évekre elzárja az utat, vagy öntudatosan gyorsan s a kor követelményeinek megfelelően cselekszik. A lelkészkör egyöntetüleg az utóbbi álláspont elfogadása mellett döntött.

Erős várunk eléneklése után Ürmössy Gyula fiátfalvi lelkész imádkozott férfias erős hittel. Pál Dénes elnök megnyitójában felmérte azokat a szellemi, lelki, erkölcsi kérdéseket, amelyekre a lelkészi hivatás és munka kell feleletet adjon. Kegyelettel emlékezett meg a kör halottairól, Fülöp Mózes kidei, Jtő Béla alsórákosi, Bedő Miklós H.-szentpéteri lelkészekről. Mindhárman csendes, de öntudatos, eredményes munkásai voltak az Ur szőlőjének.

Kővári Jakab titkár évi jelentésében azt a sötét képet vázolta, amelyben az unitárius lelkészi kar anyagiak tekintetében évek óta sinylődik s egyben feltette a kérdést, vajjon a lelkészek e kérdés türhetőbbé tételére felhasználtak-e minden rendelkezésükre álló törvényes eszközt s az egyházi főhatóság megragadott-e minden kinálkozó alkalmat, mellyel az unitárius lelkészeknek a többi felekezetekéhez viszonyitva, kiáltóan egyenlőtlen, alacsony fizetési szintjén segiteni lehetett volna?

Dr. Varga Béla püspök ur azonnali felszólalásban ismertette az e kérdésekkel kapcsolatos eljárásokat, nyert igéreteket s teljes tehetsége szerinti közreműködését ajánlotta a további teendőkhöz.

Ekárt Andor pénztáros a lelkészi fizetésrendezésre vonatkozó részletes, minden körülményre kiterjedő előterjesztést olvasott fel, melyet némi kiegészitéssel a közgyülés elfogadott és a Főtanács elé terjesztett.

Ezek után Dr. Fikker János teol. tanár tartotta meg „Káténk reformja" cimü hatalmas, rendszeres felolvasását. Történelmi sorrendben ismertette kátéinkat, azok fejlődését, vagy külső, kedvezőtlen körülmények miatt való visszafejlődését. Felvázolta a maga uj kátétervét, elgondolása alapelveit. Ezen alapelveket s az ezek nyomán elgondolt kidolgozás vázlatát kinyomtatta egy papirra, helyet hagyva az egyes kérdéseknél a megjegyzésekre. Az igy előre kidolgozott iveket szétosztotta, kérve, hogy mindenki a maga

körében igyekezzen tanitókkal, világiakkal megbeszélni e kérdéseket s a megbeszélések összegezett eredményét küldjék be hozzá. Az igy beküldött anyagot előadó egy bizottság bevonásával feldolgozza. Azután Lelkészkör pályázatot hirdet az egyházi főhatósággal egyetértésben a káté megirására s a három első pályadijat nyert műből készül el az uj káté, amely eszerint minden megnyilatkozó unitár us épitő gondolatot szervesen magábaszivni törekszik. Közgyülés hálás elismeréssel és mélyen szántó vitával adózott az értékes, élvezetes és alkalomszerü felolvasásért.

Péter Ödön tordátfalvi lelkész az új egyházi énekeskönyvről tartott előadást. Alapelve, hogy inkább kevesebb, de úgy szöveg, mint dallam szempontjából jó, hitünkkel megegyező énekeket adjunk. Ennek megszerkesztésénél ne egy-két ember önkényes eljárása döntsön szövegek és dallamok sorsa felett, hanem ebben is a kátészerkesztéshez hasonló elv nyilatkozzék meg. Az új könyv legyen tisztanyomásu, nagybetüs, zsebben hordozható alaku. Az e célra összehivandó bizottságnak előadót jelölte egyik vezető tagul a közgyülés, a további lépések egyházi főhatóságunkkal egyetértésben teendők meg. Mindkét munka létrejöhetésének serkentésére közgyülés 10.000—10.000 leu pályadij összeg részletekben való kitüzését kéri főhatóságunktól.

Ekárt Andor pénztáros, Sigmond József szerkesztő pontos, kimeritő jelentései után tisztujitás lett volna esedékes, azonban az idő előrehaladottsága miatt a nyár folyamán tartandó konferenciára halasztotta a közgyülés.

Kővári Jakab.

TŰZHELY MELLETT.

A király kertje.

— Angol példázat. —

Volt egyszer egy király, akinek legnagyobb öröme s büszkesége az ő szép kertje volt. Különbnél-különb szinü és illatu virágok nyiltak abban. Volt a királynak három fia; egy napon maga elé hivatta s azt mondta nekik:

— Fiaim, kötelességem szólit, hogy egy távoli országba utazzam. Reátok bizom addig az én örömömet s büszkeségemet, ezt a kertet, örizzétek és gondozzátok.

Nagy örömben volt a testvérek közül a két kisebbik, hallván apjuk szavait, mert habár mondani eddig nem merték, mindaketten nagyon szerették a kertet s mindaketten azt gondolták titokban: mennyivel jobban tudnák gondozni ők maguk. Rögtön a kertbe rohantak, ahogy szerét ejthették, lássák, hogy is fogják ők azt rendezni. A kora reggeli nap sugarai elöntötték a kertet s még

gazdaggá tették a pompázó szineket, felszálló illatokat. Ritka látvány volt ez mindenkinek, akinek csak szemet adott az Isten a látásra, de őket elvakitotta a tervezés, nem láttak egyebet csak zürzavart.

A kisebbik szólalt meg először türelmetlen hévvel:

— Minek ez a sokféle virág? Csak egy virág van, ami érdemes az ápolásra. Azok a rózsák a középső ágyásban, azok az igazi szépek! Ássuk ki a többi kisebb virágokat, amelyeknek szine, illata más, mint a rózsáé. Ültessük be az egész kertet rózsával. Milyen szép rózsás kertünk lesz akkor! Akkor azután igazán érdemes lesz megnézni kertünket. Meg kell tanitanunk az embereket megbecsülni a szépséget s akkor ők is felfedezik, mennyivel különb a rózsa a többinél.

De a másik testvér más véleményen volt. Ugy látszik, neki mélyebb tapasztalatai voltak a kertészetben, kisérletezni óhajtott tapasztalatai alapján.

— Nem ugy, testvér, mondta sokkal nyugodtabban, mint a másik. — Amig a kert a miénk, addig mutassuk meg, mit tudunk. Ne neveljünk csak rózsát, de ne is tartsuk meg ezt a sok mindenféle virágot, amit apánk szeretett. Próbáljuk meg inkább egy újfajta virágot hozni létre s azután neveljük azt. Vegyük hozzá a te kedvenc rózsáidnak a szinét, a tulipán pompás metszésü alakját, a liliom törékeny finomságát. Olvasszuk ezt egybe s teremtsünk egy olyan virágot, amelyik felülmulja a többit. Ez, tudom, olyan eredmény lenne, hogy király apánk is méltán büszke lehetne reánk, fiaira.

— Szamárság! — tört ki a legidősebb, aki a vitára szintén odaérkezett. — Minek az egész hű hó? Minek dolgozzunk a természet ellen? Nem elég jó a király kertje ugy, amint van? Minek törjük magunkat gonddal és munkával? Vajjon, nem tudja a természet, az a nagy anya, hogy mi a jó? Hagyjuk a kertet magára. Én semmi szándékot sem érzek arra, hogy vesztegessem az időm s összepiszkoljam a kezem a benne való munkával. A lovam türelmetlenül toporzékol, kopóim vadászatra csaholnak. Mit törődjenek a király fiai kertész-munkával? Gyertek, testvérek, a kert gondot visel magára!

Éppen el akart fordulni, amikor meglátta, hogy egy pár lépésre tőlük egy tisztes, ősz ember figyeli beszédüket. Alázatos tisztelettel emelte meg az öreg a kalapját s mikor kifogytak a szóból, hozzájuk lépett. Elmondta, hogy ő volt — javakorában — a király legmeghittebb kertésze, aki ennek a kertnek sok virágát szerezte, nemesitette, ápolta. Engedelmet kért, hogy egy pár szót szóljon ahhoz, amit az imént hallott, mint olyan, aki gazdája gondolatait jól ismerte.

A legfiatalabb királyfihoz fordulva szomoruan mondta:

— Ifju herceg, te az apád kertjéből rózsakertet csinálnál, mert a rózsa a te legkedvesebb virágod. Vajjon mit fog szólni édesanyád, amikor szegfüt fog keresni ünneplő ruhájára? Hol fog

a pap fehér virágot kapni az urasztalára, s vajjon nem fog-e sirni a kis hugod, amikor a kedvenc boglárkáit hiába keresi?

Ezek mind elfogják veszíteni örömüket, amiért te csak a rózsákban látsz szépséget.

Ekkor a második fiuhoz szólott:

— És te, jó uram, uj virágot akarsz, amelyik egyesitve mindenik jó tulajdonságát, különb legyen a többinél. Ez jó gondolat volna, ha élettelen valóságokkal lenne dolgod s nem virágokkal. Ennek az uj, idegen virágnak a szine a rózsáé lenne, de azért nem volna rózsa; finomsága a tulipáné lenne, de nem volna tulipán; törékenysége a liliomé, de nem volna liliom s mindazok, akik a kertedbe jönnének rózsa, tulipán, liliom szedésére, szomoruan mennének el, mert semmi sem volna, ami a régi kedvességre emlékeztesse őket: az uj virágoknak nem volna gyökerük emlékezetükben, szivükben.

Szünetet tartott az öreg, majd a legidősebbhez fordult, aki kiváncsiságból visszamaradt, hogy lássa, mi lesz a beszéd vége.

— És te itt hagynád gondozás nélkül apád kertjét, amig az élet örömeit vadászod? — s emelkedett lett az öreg hangja. A tiéd a legnagyobb bün. Azt mondod; a természet viseli a legjobb gondját a kertnek. Igaz, természet megadja neked a virágot, azonban, ha nem gondozod, elpusztul, megöli a gyom, megfojta a szárazság, elhervasztja az égető nap, elcsenevészednek a sürüségben. A gondozatlan kert vadonná válik. Azt akarod, hogy ilyen legyen apád kertjéből? Te, akiben ő bizott, azt mondod: a kertészség nem illik a király fiaihoz, hát nem emlékszel, hogy apád — a király — mindennap dolgozott a kertben?

De a testvérek nem hallgattak reá. Az idősebb sarkon fordult, vadászni ment, s többet fel sem kereste a helyet. Igy a másik két testvér felosztotta egymást közt a kertet, egyik, hogy kisérletezzék, a másik, hogy minden virágot kiirtson, csak kedvencét hagyja meg benne, a rózsát. Mikor a király visszatért, szomoru látvány fogadta. A középső fiu virágainak nem volt életerős gyökerük, nem fejlődtek. A kert többi része el volt hanyagolva. Az egész háznépe pártokra szakadt, hogy milyen virágokat neveljenek. A legkisebb fiu csak rózsát akart, a királyné csak szegfüt, a kis hercegnő boglárt kivánt; egyik távollakó hercegnőnek vizi liliom kellett volna s hogy ez megteremhessen, az egész kertből egy tavat akart csinálni, a papnak meg fehér krizantém kellett. Amig civódtak, gyom verte fel a kertet, egyedül az öreg kertész mentett meg egy távoli sarokban, a régi virágokból valamit.

Könnybe-lábadt a király szeme e pusztulás láttára s nem tudta: vajjon a kertjét, vagy fiait sajnálja-e jobban.

Irta: *Rev. Maggie Barr.*
Forditotta: *Kővári Jakab.*

Simén Dániel: A lélek problémája. 29 oldalra terjedő füzet, mely a következő nagy kérdésekre kiván felelni: I. Van-e lélek? II. Mi a lélek? III. A lélek és az örök élet. A kérdésekre széles irodalmi megalapozás alapján adja meg a feleletet, amely elmélyedő bölcsészeti gondolkozásról tesz tanubizonyságot. Fejtegetései világosak, értelmesek. Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk. Ára 15 lei.

Benczédi Gergelyről. Dr. Gelei József, a szegedi egyetem prodékánja a következőket irja: — Emeljünk mi is, kiknek a sors megengedte, hogy tanitványai lehessünk, nagy fehér márványtáblát lelkünkben s vessük a boldog emlékezés aranybetüivel a táblára: Tőled tanultunk a természetért rajongani. Tőled tanultunk valóságérzetet, egyszerü, de biztos lépésekkel földönjárást. Tőled tanultuk a nagy igét: a természet törvényei örök igazságok s minket csak a hozzájuk való alkalmazkodás illet. Tőled tanultuk a testnek és léleknek nemes egyszerüségét, az életnek mérhetetlen komolyságát. Tőled lestünk el páratlan munkakészségedből és példátlan szolgálatkészségedből. Tőled lestünk el bátor föllépést az elvekért, tántorithatatlan kitartást a kimondott szó mellett. Tőled lestünk el takarékosságot az élet javaiban, mérsékletet az örömeiben. Benned csodáltuk az erkölcs, a becsület, és a lélek nagy tisztaságát. Benned csodáltuk a hálaérzet és hálateljesités igazi megtestesitőjét. Benned csodáltuk köz szeretetének, az iskola és az egyház érdekeinek legönzetlenebb szolgáját. Benned csodáltuk a nagy történelmi érzéket, mellyel megindítottad egyháztörténelmünk feldolgozását, a rendszeretetet, mellyel a rádbizottakat iskolai és egyházi téren vezetted. Benned láttuk a nagy takarékosságnak a nagy áldozatkészséggel, a nagy szigornak a nagy szeretettel, a nagy ünneprendezőnek a minden ünneplés ellen való tiltakozással való nemes ötvözetét. Ugy jártál előttünk, mint egy testet öltött emberi eszmény s ezért lelkünk örök hálája és örök rajongása nemes emlékedért! *Gelei József dr.*

Ferencz József: Az ökumenikus mozgalmak. Különlenyomat a Keresztény Magvetőből. Ezen a cimen szerző a keresztény egyház kebelében megindult egységre vezető mozgalmakat tárgyalja. Világos, áttekintő képet ad a 20 oldalra terjedő füzet a nagyjelentőségü mozgalomról.

Tájékoztató lapunk munkatársaihoz. Az Unitárius Közlöny szerkesztésére vonatkozóan a lap baráti körében történt megbeszélés alapján a következő megállapodásra jutottunk. A lapot az egyházi élet központjává óhajtjuk tenni, hogy ez által minden magyar unitárius belekapcsolódhassék az unitárius egyházi életbe. Hittestvéreinknek legnagyobb része gazdasági foglalkozást üző falusi lakós; a szerkesztés a falusi egyházi és társadalmi életre nagy gondot fordít. De kiváló gondot forditunk a falu művelődése mellett a vallásos öntudatra, a nevelés és iskolai ügy kérdésére, az egyleti életre, egyszóval mindenre, ami egy élénk, fejlődő, haladó unitárius egyházi élet szempontjából számításba jöhet.

E végre egyháztörténeti, bibliai, társadalmi, nevelési stb. tárgyu cikkeket közöl s figyelemmel kisér minden egyházi épitő munkát. Azonban terjedelméhez mérten három nyomtatott oldalnál nagyobb cikket nem közölhet; folytatásos cikkeket csak abban az esetben, ha mindenik megjelenő cikk külön, önmagában is megálló olvasmány lehet.

Az egyleti életről szóló tudósításokat is kérjük csak a tények felsorolására szoritani, hogy annál nagyobb hely maradjon az olvasmányok számára. A missziós helyekre ezután is kiváló gondot forditunk, de arra kérjük kartársainkat, hogy a fentieket szíveskedjenek tudomásul venni.

Ujabb rendelkezések folytán felkérjük munkatársainkat (az alkalmi munkatársakat is!), hogy beküldendő cikkekkel egyidejüen szíveskedjenek közölni a szerkesztőséggel az alábbi személyi adataikat: Az iró neve? irói álneve? nemzetisége? állampolgársága? születési ideje? (év, hó, nap)? születés helye (község, vármegye)? katonai állapota? mely kontingenshez tartozik? katonai igazolvány száma? rendőrségi (személyazonossági) igazolvány száma? pontos lakás cime? nős vagy nőtlen? Ha nős, nejének neve? születés helye, ideje (év, hó, nap)? milyen nemzetiségü? milyen állampolgár? volt-e büntetve? miért?

A kolozsvári nőegylet jól sikerült *karácsonyfa ünnepélyt* rendezett dec. 21-én a nőegylet nagytermében, melyhez a műsort a helybeli unitárius elemi iskola növendékei szolgáltatták. Szivhez szóló imát a Főt. Püspök ur mondott. Ezután következtek a tanulók

által előadott szavalatok, énekek és egyfelvonásos szindarabok. Műsor után a nőegylet által adományozott szeretetcsomagok kiosztása s utána a szegény tanulóknak ruházattal való ellátása következett.

Itt említjük meg, hogy a nőegylet a Főtanács előtti estén szépen sikerült templomi hangversenyt rendezett, amelyen a sok szép művészi előadás között a közönség ismét meggyőződést nyert P. Szentmártoni Éva gyönyörü, iskolázott hangjáról és nem mindennapi tehetségéről.

Tanitók Egyesületének közgyülése. A Főtanács alkalmával tartott Tanitók Egyesületének közgyülésén az eddigi elnök, a nyugdijba kényszeritett Patakfalvi Zsigmond lemondott. Patakfalvi Zsigmondnak kiváló érdemei vannak elemi iskolai nevelésünk terén. Erre, valamint a többi kiváló nevelőkre, akik nyugdijba vonultak, alkalom adtán visszatérünk. — A gyülés egyhangulag Gálffy Ferenc f.-martonosi tanitót választja elnökéül, ki eddig is első harcosa volt az egyletnek.

Helyreigazitás. A mult számunkban a szőkefalvi előfizetők tévedésből Újszékelyieknek voltak irva. Most ezennel helyreigazitjuk.

Egy nemes adomány. A decemberi Főtanácson történt, rövid beszámolónkban meg sem emlékeztünk róla. Azonban megérdemli, hogy külön fejezet alatt fölemlitsük. Arról van szó, hogy midőn a Főtanács tárgyalta a nagy nehézségekkel összeállított költségvetést, *Halmágyi János* maroskörí esperes fölállott és nemes elhatározással fölajánlotta az egyházi közalapnak a neki járó hitoktatói dijat. Ez a dij egy évre 8000 lej megtakaritást jelent az egyházi közalapnak. A nemes áldozat önmagáról beszél.

Uj orgona. Alsóboldogfalván a hivek uj orgonát szereztek be, melynek ára 100 ezer leit meghaladja. A vallásos lélekből áthatott áldozatkészségnek kiváló példája. Az alsóboldogfalviaknak a föld nem adja ingyen a terményt; azért keményen, férfiasan meg kell dolgozniok, a szerencse nem kedvez nekik, mert a régi kereseti forrásokból sok bedugult, az adósságrendezési törvény alapján az orgona-alap egyharmadára sülyedt le és még sem hagytak fel szép tervükkel: az orgonavásárlással. Nagy áldozattal bár, de megvalósitották. Isten segitse a dolgozó, áldozatos egyházközséget ujabb sikerre és eredményekre.

Tompa Lajos tordai gyáros, országgyülési képviselő afia a tordai gazdakörnek egy 14 soros uj vetőgépet ajándékozott.

Értesités. Értesitjük azokat a lelkésztársainkat, hogy akiknek kongruájából 15 és 30 lejeket Dr. Kiss Elek jelzéssel levontak: a Simén Dániel *A lélek problémája* mü árában vonattak le.

Hibaigazitás. Lapunk mult számába két bosszantó sajtóhiba csuszott be. Egyik az, hogy a Főtanács jószágfelügyelőségi elnöknek Dr. Abrudbányay Géza ügyvédet választotta meg, a másik pedig az, hogy nemzetközi vasárnap jan. 24-én lesz. A valóság a következő: Jogügyi-bizottsági elnöknek Dr. Abrudbányay Géza ügyvédet, Jószágfelügyelőség elnökének pedig ujból Pataki

András várfalvi lelkészt választották meg. A nemzetközi vasárnap pedig január 14 én lesz.

Az egyetemes vallás ma. Noordhoff, a vallásos szabadelvüség nemzetközi titkára Utrechtből (Hollandia) levelet küldött a társulat tagjainak 1939 dec. 12-iki kelettel. E levél szerint a kereszténységnek leghatalmasabb ellensége a „vallásos nacionálizmus". Felfogása szerint a kereszténység *egyetemes* vallás. Ezért nem elzárkózó, egymással ellenségeskedő vallási egyesületekre, hanem egyetemes, vallásos nemzetköziségre van szükség. A szabadelvü vallásos mozgalom arra törekedett a multban és arra fog törekedni a jövőben is. Különösen a karácsonyi ünnep hangolja az embereket arra a nagy keresztény igazságra: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.

Eljegyzések. *Lantay Etelka* és *Dr. Kahlfürst Tibor István* a budapesti „Szent László-kórház" orvosa 1939 december 24 én (karácsony szombatján) jegyet váltottak. Az ifju jegyespárnak és hozzátartozóinak sok szerencsét kivánunk. — *Gyepessy Évike* és *Nagy Samu* s.-lelkész 1939 december 27-én jegyet váltottak. Sok szerencsét kivánunk és boldogság kisérje további munkásságukat.

Házasság. *Szabó Rezső* siketnéma intézeti tanár és *Fazakas Olga* az unitárius egyház tisztviselőnője 1939 évi december 16-án tartották esküvőjüket. Esketö lelkész a menyasszony testvére: Fazakas Jenő ravai lelkész volt. A szeretet Istene áldja meg frigyüket.

Gyászhir. *Nagyernyei Kelemen Erzsébet,* Misgán János tanár felesége, Kelemen Lajos a Magyar Tud. Akadémia külső tagjának egyetlen leánya, életének 29-ik évében, 1939 évi november hó 21-én a kolozsvári klinikán sulyos szenvedés után jobb létre szenderült. Temetése nov. hó 23-án történt a temető halottas kápolnájából, mikor is Ürmösi Károly tb. esperes meghatott lélekkel teljesitette a szolgálatot, az unit. teol. akad. dalárdája pedig halotti énekkel járult hozzá a gyászszertartáshoz. Korán elköltözött édes anyja mellé temették, abba a sirba, amelybe a legtöbb és legőszintébb fájdalom férfi könnyei hullottak.

Köszönetnyilvánitás. Mindazok, kik boldogemlékü feleségem elhalálozása alkalmából részvétüket nyilvánitották s mély fájdalmamban vigasztaltak, fogadják hálás köszönetemet. Székelykeresztur, 1939 december 27-én. *Dr. Szolga Ferenc.*

Nyugtázás. Az egylet pénztárába 1939. okt. 18-tól—dec. 11-ig előfizetési dijat fizettek: Filep Árpád Bucureşti, Lőrinczy József Temesvár, Vass Lajos, Id. Pálffy János Tarcsafalva, Ver-

TORONYÓRA

preciziós 8 napos raktáron; főjavitások, tengelyek, fogaskerekek, csapágyak, stb.

ALEXANDRU MAIOR, Gura-Râului 601. (Jud. Sibiu)

nes Ferenc Toroczkó, Veres István, Frink Sándor K.-Széplak, Buzogány János Bonyha, Sándor Gyula Fogaras, Orendt Jánosné, Radó Józsefné Segesvár, Kecskés Jolán Rava, Deák Albert, Ambrus Zsigmondné Csehétfalva, Bakó B. Margit Újszékely, Pungucz Ágnes Torockószentgyörgy, özv. Benke Elekné, Kádár Kálmán A.-Siménfalva 1939-re; Németh Albert Székelyudvarhely 1938-ra; özv. Móricz Albertné Balázsfalva 1937—38-ra; Benedek József, Varga József H.-Ujfalu 1938—39-re; Hegyi Pál Gagy, Ifjusági Egylet Városfalva, D. F. Ifjusági Kör Jánosfalva, Balázs Ilona, Bényi Ida Dicsőszentmárton, Kiss Etelka Bihar, Végh András Sárkány, özv. Bencze Dénesné, Egyed Dániel ifj. Okland, Márton András Székelyszentmiklós, Köntés Ilona Árkos, Simén Sándor, Simén Mihály, Simén Mihály, Simén Sándor, Simén Mihály, Simén András, Györfi Péter Korond, György János Székelykeresztur 1938—39-re; Nagy Endre, Égei Sándor, Báthori József, Gál György, Nagy Pál ifj., Pálffy Lőrinc, Egri József, Balla Zsigmond, Szigeti Árpád, Demény Pál, Kovács Domokos, Ifjusági Egylet Kövend 1937—1939-re; Kereki Márton Mészkő 1937—38-ra; László Péterné 1939—40-re; Székely Sándor Dicsőszentmárton 1939—41-re; Bartalis Márton Városfalva 1935—39-re, Jobb Dénes felső, Máthé Lajos 1937—39-re; Cseke Ferenc, Jobb János Jánosfalva 1936—39-re, Jobb Mózes 1934—39-re, Unitárius Egyházközség, Unitárius Nőszövetség 1937—39-re; Demeter Juliska 1935—37-re, Botár Simon Toroczkó 1936—40-re; Kiss Zsigmond Bihar 1935—39-re; Asztalos Ferenc Alsórákos 1937—39-re. Bedő Ferenc Fogaras 1933—1939-re, Unitárius Egyházközség 1934—39-re, Ferencz István Szőkefalva 1937—39-re, Nagy Juliska Segesvár 1933—39-re, Dahlström Kálmánné Árkos 1936—39-re, Benkő Ágnes Medgyes 1934—39-re; Nőegylet Városfalva 1935—39-re, Szabó Ferenc Dicsőszentmárton 1933—39-re. — 1939 december 14-től 29-ig *tagsági dijat* fizettek: Vajda Ákos, Veress Ferenc Arad, özv. Dobay Istvánné Székelyudvarhely 1940-re, Dr. Ferencz Áron Kolozsvár 1938—39-re, Unitárius Egyházközség Torda 1936—39-re, Pataki János, Dr. Mikó Imre, Lőrinczy Zoltán, özv. Pálffy Mártonné, Pálffy László 1939-re, Csathó Pálné 1938-ra, Gyarmathy Árpád, Müller Géza, Id. Kovács Elek, Benedek Sándor 1938—39-re, Székely Sándorné 100 L., Fodor István 1939—40-re, Ajtay János 1937-re, Unitárius Egyházközség A.-Jára 1939—40-re, Szoboszlai Árpád Csókfalva 1939 re, Erdős Mihály Torda 1939—40-re, özv. Biró Izsákné Segesvár 1939—40-re, Unitárius Egyházközség M.-Sáros 1939-re. — *Előfizetői dijat* fizettek: Lőrincz Dániel Korond, Kiss Dénes Kolozsvár, Kiss József Székelykeresztur, Benczédi Sándor Nagykede, Fekete István, Gál Juliska Medgyes 50—50 L., Balázs József, Deák Mózes Kobátfalva, Székely János Kolozsvár, Gergely Lajosné Csókfalva, Mátyás Miklós, Bandi János a Zsuzsáé, Bandi Miklós, Bandi István Fancsali, Bandi János a Jánosé, Murvai János a Józsefé, Kolozsvári József ifj. szabó, Szekeres János a Jánosé, Tánczos András, Tánczos Mihály az Istváné, Pa-

taki Mihály, Kőmives József M.-Sáros 1940-re, Rónai Olimpiuszné Balázsfalva 1937—39-re, Székely János a Samué K.-Dombó 1937—39-re, Miklósi István Kolozsvár 1938—39-re, Gálffy Béla, Domján Péterné, Vajna Lajosné, Birtalan Andrásné, Ferencz József 1939-re, Lászlóczky Gyula 1938-ra, Gaál Józsefné 1937—39-re, Nagy Károly 1939—40-re, Dr. Márkos György 30 L, Dr. Kahlfürst Tibor István Budapest 90 L. — *Alapitói dijban* fizettek: Lőrinczy Dénes Torda 200 L, Guráth Béláné Kolozsvár 100 L, Kovács Kálmán Budapest 500 L. Kolozsvár, 1939. december 29 én.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági dija 60 lej. A D. F. E. örökös alapitói dija 1000 lej. A rendes- és alapitó-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési dij csak a Közlönyre jogosit. Kivánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s dijait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági dijait rendezte. Előfizetés Magyarországon 3 P. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros cimére küldendő. Cluj, Marechal Foch 12.

H. Sz. V. Plainfield. Szives levelét és cikkeit köszönjük, állásukhoz sok szerencsét kivánunk. A szabadelvü teológia birálatáról szóló cikket átadtam a Ker. Magvetőnek. „Kik az előitéletesek“ cimü cikkről megirtam, hogy a mostani körülmények között ennek a kérdésnek a tárgyalása nem alkalomszerü.

N. B.-né. Segesvár. Végtelen sajnálatunkra szép és értékes beszámolóját helyszüke miatt nem közölhetjük, mert csaknem 6 oldalt foglalna el a lapban. Talán különkiadásban kellene napvilágra hozni a segesvári nőegylet gyönyörü multjáról irott értékes művét.

UJ SZŐRMEÜZLET

Cal. Marechal Foch 6—8, a SORA áruház udvarán. PÁLFFY ISTVÁN unitárius vallásu SZÜCSMESTER **szörme szalonja** megnyilt. Szolid árak, pontos kiszolgálás. Szives pártfogást kér

PÁLFFY ISTVÁN szücsmester.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Tipografia „Pallas“ könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuța 3.

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.